

Рекомендації Національного банку України щодо заповнення Інформаційної довідки щодо умов та порядку надання фінансових платіжних послуг

Під час заповнення інформаційної довідки щодо умов та порядку надання фінансових платіжних послуг (далі – Інформаційна довідка) [додаток 5 до Положення про порядок здійснення авторизації діяльності надавачів фінансових платіжних послуг та обмежених платіжних послуг, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 07.10.2022 № 217 (зі змінами) (далі – Положення № 217)] заявники / надавачі фінансових платіжних послуг мають керуватися такими рекомендаціями.

Щодо статусу, який має заявник на момент подання Інформаційної довідки (пункт 1 Інформаційної довідки).

Відповідно до вимог Закону України “Про платіжні послуги” (далі – Закон) статус платіжної установи (у тому числі малої платіжної установи), установи електронних грошей або фінансової установи, що має право на надання платіжних послуг (іншої фінансової установи), набувається заявником лише після проходження процедури авторизації діяльності та отримання ним ліцензії на надання фінансових платіжних послуг шляхом включення відомостей про нього до Реєстру платіжної інфраструктури.

Отже, заявники, які подаватимуть до Національного банку України документи для отримання авторизації діяльності вперше (для набуття вищезазначених статусів), у таблиці 1 пункту 1 Інформаційної довідки зазначають статус, який вони мають на момент подання до Національного банку України відповідного пакета документів, тобто статус “юридична особа, що не має жодного зі статусів, наведених у рядках 1–11 цієї таблиці” (рядок 12).

Після отримання авторизації діяльності та набуття відповідного статусу надавача фінансових платіжних послуг у разі потреби подання на узгодження до Національного банку України оновленої Інформаційної довідки (для розширення / звуження авторизації діяльності або внесення змін до умов та порядку надання фінансових платіжних послуг) заявник в таблиці 1 пункту 1 Інформаційної довідки має зазначати статус, який був отриманий за результатами авторизації діяльності.

Щодо видів фінансових платіжних послуг (пункт 2 Інформаційної довідки).

У таблиці 2 пункту 2 Інформаційної довідки заявник / надавач фінансових платіжних послуг має зазначати ті види фінансових платіжних послуг, на які він має намір отримати авторизацію діяльності. Зазначені в таблиці 2 пункту 2 Інформаційної довідки види фінансових платіжних послуг мають відповідати видам фінансових платіжних послуг, зазначеним у таблиці 1 заяви про видачу ліцензії.

Щодо опису надання фінансових платіжних послуг (пункт 3 Інформаційної довідки).

1. Опис надання фінансових платіжних послуг наводиться стосовно кожної фінансової платіжної послуги окремо, зазначеної заявником / надавачем фінансових платіжних послуг в таблиці 2 пункту 2 Інформаційної довідки.

Під час підготовки опису фінансової платіжної послуги “емісія платіжних інструментів” рекомендуємо враховувати, що цей опис має містити:

- перелік платіжних інструментів, що будуть емітуватися (у разі емісії платіжних інструментів “карткових” платіжних систем слід зазначити найменування таких платіжних систем). Також потрібно зазначити види платіжних інструментів (наприклад: фізичні, віртуальні, токенизовані платіжні інструменти), типи (наприклад: контактні, безконтактні), типи носія даних (наприклад: з магнітною смугою, чипом), типи користування (наприклад: особисті, корпоративні). Крім того, потрібно зазначити, чи передбачається використання передплачених платіжних інструментів;

- інформацію щодо переліку користувачів (наприклад: юридичні особи, фізичні особи, фізичні особи-підприємці);

- порядок емісії платіжних інструментів [підстави здійснення емісії платіжних інструментів (наприклад, дозвільний документ платіжної системи), залучені особи для емісії платіжних інструментів (наприклад: процесинговий центр, центр токенизації) тощо];

- порядок розрахунків за операціями з використанням платіжних інструментів (перелік залучених осіб для здійснення розрахунків та порядок розрахунку між ними);

- якщо передбачається використання унікального ідентифікатора, то потрібно зазначити порядок присвоєння / надання унікального ідентифікатора, відомості про суб'єкта (загальна інформація), який зберігає інформацію про унікальний ідентифікатор, порядок обміну інформацією між учасниками, що використовують унікальний ідентифікатор.

Під час підготовки опису фінансової платіжної послуги “здійснення еквайрингу платіжних інструментів” рекомендуємо враховувати, що цей опис має містити:

- перелік платіжних інструментів, що прийматимуться еквайром [наприклад: електронні платіжні засоби (далі – ЕПЗ), платіжні картки (у разі приймання платіжних інструментів “карткових” платіжних систем потрібно зазначити найменування таких платіжних систем)];

- перелік платіжних пристроїв, що застосовуватимуться для виконання платіжних операцій з використанням емісійних платіжних інструментів [наприклад: платіжний пристрій (фізичний платіжний термінал, віртуальний платіжний термінал, банкомат)];

- інформацію щодо переліку користувачів (наприклад: юридичні особи, фізичні особи, фізичні особи-підприємці, оператор платіжної системи);

- спосіб ініціювання платіжних операцій [наприклад: за допомогою платіжних пристроїв, засобів дистанційної комунікації (платіжних застосунків)];

- порядок здійснення розрахунків [перелік залучених осіб (узагальнено, без зазначення їхніх найменувань), які безпосередньо будуть задіяні під час надання фінансової платіжної послуги, та опис порядку взаємодії між ними, а також зазначити, чи передбачається використання гарантійних депозитів, клірингових розрахунків];

- порядок завершення платіжної операції [видача готівки користувачу, переказ коштів на рахунок отримувача із зазначенням способу здійснення такого переказу (наприклад: зарахування на рахунок, через карткову платіжну систему, Систему електронних платежів Національного банку України, власну платіжну систему, іншу платіжну систему)];

- схему виконання платіжної операції [зокрема порядок ініціювання, виконання та завершення платіжної операції (включаючи графічне зображення руху інформаційних повідомлень і руху коштів із зазначенням усіх залучених осіб та описи до них), порядок дій еквайра (зокрема порядок формування еквайром платіжної інструкції / авторизаційного запиту до емітента)];

- якщо передбачається використання унікального ідентифікатора, потрібно зазначити порядок присвоєння / надання унікального ідентифікатора, відомості про суб'єкта (загальна інформація), який зберігає інформацію про унікальний ідентифікатор, порядок обміну інформацією між учасниками, що використовують унікальний ідентифікатор.

Під час підготовки опису фінансових платіжних послуг, що передбачають “відкриття, обслуговування та закриття рахунків (крім електронних гаманців)” потрібно враховувати вимоги до порядку відкриття / закриття платіжних рахунків, визначених у розділах XIII та XV Інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 29.07.2022 № 162 (зі змінами).

2. Схеми виконання платіжних операцій¹ наводяться за кожною платіжною операцією стосовно кожної фінансової платіжної послуги окремо з урахуванням такого:

1) порядок ініціювання, виконання та завершення платіжних операцій має визначати роль заявника / надавача фінансових платіжних послуг та всіх залучених осіб за кожною платіжною операцією окремо, від початку її ініціювання до завершення.

В описі порядку ініціювання платіжних операцій потрібно враховувати вимоги статті 41 Закону, зокрема щодо шляхів ініціювання платіжної операції. Платіжна інструкція² має включати обов'язкові реквізити, які встановлені нормативно правовими актами Національного банку України: у разі ініціювання платіжних операцій в готівковій формі – Інструкцією про порядок організації

¹ Схема виконання платіжних операцій – єдиний набір правил, стандартів та/або процедур, що розроблені та використовуються для виконання платіжних операцій (у тому числі в платіжній системі) і визначають порядок ініціювання, виконання та завершення платіжних операцій, платіжні інструменти, що використовуються для виконання платіжних операцій, порядок їх емісії та еквайрингу (пункт 87 статті 1 Закону).

² Платіжна інструкція – розпорядження ініціатора надавачу платіжних послуг щодо виконання платіжної операції (пункт 54 статті 1 Закону).

касової роботи банками та проведення платіжних операцій надавачами платіжних послуг в Україні, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 25.09.2018 № 103 (зі змінами), у разі ініціювання платіжних операцій з поточних / платіжних рахунків користувачів (у безготівковій формі) – Інструкцією про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 29.07.2022 № 163;

2) схеми виконання платіжних операцій мають бути наведені окремо залежно від:

способу ініціювання платіжної операції (за допомогою ПНФП / ПТКС, платіжних пристроїв, засобів дистанційної комунікації тощо);

форми розрахунків (готівкова / безготівкова);

шляхів виконання платіжної операції (самостійно заявником / надавачем фінансових платіжних послуг чи з використанням платіжних систем)³.

У разі використання емісійних платіжних інструментів та/або їхніх реквізитів під час надання платіжної послуги (крім емісії / еквайрингу платіжних інструментів) опис платіжної послуги має містити порядок застосування емісійного платіжного інструменту в загальному вигляді (зокрема порядок ініціювання, виконання та завершення платіжної операції, під час якої використовується емісійний платіжний інструмент та/або його реквізити) та перелік залучених осіб, задіяних для виконання платіжної операції;

3) схеми виконання платіжних операцій повинні містити інформацію про:

- види платіжних інструментів, які використовуватимуться під час ініціювання кожної платіжної операції згідно зі статтею 34 Закону;

- платників та отримувачів коштів (фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи) за кожною платіжною операцією окремо;

- всіх залучених осіб, задіяних у виконанні кожної платіжної операції (зокрема банк / розрахунковий банк, інші надавачі платіжних послуг, технологічний оператор, оператори платіжних систем тощо);

- забезпечення виконання платіжних операцій користувачів через розрахункові рахунки, відкриті в банках або в розрахунковому банку платіжної системи, учасником якої є заявник / надавач фінансових платіжних послуг, відповідно до статей 20, 50 Закону;

- перелік документів, що підтверджують ініціювання платіжних операцій та документів, на підставі яких здійснюється виплата коштів відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України.

Якщо за платіжною операцією, для ініціювання якої використовується платіжна інструкція та емісійний платіжний інструмент користувача, передбачається надання єдиного документа, що підтверджує виконання такої

³ Оскільки за своєю суттю схеми виконання платіжних операцій будуть різними та в них будуть задіяні різні залучені особи.

платіжної операції, то такий документ щонайменше має містити таку інформацію:

- номер платіжної інструкції;
- інформацію про небанківського надавача платіжних послуг;
- інформацію про платника та отримувача;
- дату та час здійснення операції;
- суму та валюту операції;
- суму комісійної винагороди (за наявності);
- призначення платіжної операції; ідентифікатор еквайра або інші реквізити, за допомогою яких є можливість ідентифікувати еквайра;
- ідентифікатор отримувача;
- ідентифікатор платіжного пристрою;
- унікальний код операції / у разі використання платіжного інструменту в платіжній системі – найменування платіжної системи та код авторизації або інший код, що ідентифікує операцію в платіжній системі;

4) графічні зображення та описи до них мають наводитися за кожною платіжною операцією стосовно кожної фінансової платіжної послуги та містити:

- різні позначення руху інформаційних повідомлень та руху коштів;
- наскрізну нумерацію кожного етапу руху коштів та інформаційних повідомлень від початку ініціювання платіжної операції до її завершення, а також опис цих етапів за кожним графічним зображенням.

Щодо надання інформації про відкриття електронних гаманців (пункт 4 Інформаційної довідки).

Таблиця 3 пункту 4 Інформаційної довідки заповнюється, якщо заявник / надавач фінансових платіжних послуг планує надавати фінансову платіжну послугу з випуску електронних грошей та виконання платіжних операцій з ними, у тому числі з відкриття та обслуговування електронних гаманців.

Щодо надання інформації про поєднання інших видів діяльності з наданням фінансових платіжних послуг (пункт 5 Інформаційної довідки).

Таблиця 4 пункту 5 Інформаційної довідки заповнюється заявником / надавачем фінансових платіжних послуг у разі його намірів поєднувати діяльність із надання фінансових платіжних послуг з іншими видами діяльності, з урахуванням обмежень щодо суміщення діяльності з надання фінансових платіжних послуг, які визначені у статтях 6, 7 Закону.

Щодо надання інформації про надання користувачам на умовах кредиту коштів для виконання платіжних операцій з рахунку / на рахунок користувача, крім платіжних операцій з електронними грошима (пункт 6 Інформаційної довідки).

Пункт 6 Інформаційної довідки заповнюється заявником / надавачем фінансових платіжних послуг у разі його намірів надавати користувачам на умовах кредиту кошти для виконання платіжних операцій з рахунку / на рахунок

користувача, крім платіжних операцій з електронними грошима, з урахуванням вимог статті 22 Закону.

Щодо участі в платіжних системах (пункт 7 Інформаційної довідки).

У таблиці 5 пункту 7 Інформаційної довідки зазначається інформація щодо всіх платіжних систем (внутрішньодержавних / міжнародних), прямим або непрямим учасником яких планує бути заявник / надавач фінансових платіжних послуг у короткостроковій перспективі (протягом шести місяців після отримання авторизації діяльності), та перелік фінансових платіжних послуг, які заявник / надавач фінансових платіжних послуг планує здійснювати через ці платіжні системи.

Щодо використання інфраструктури інших надавачів фінансових платіжних послуг (пункт 8 Інформаційної довідки).

Пункт 8 Інформаційної довідки заповнюється, якщо заявник / надавач фінансових платіжних послуг має намір безпосередньо надавати фінансові платіжні послуги, використовуючи для цього інфраструктуру інших надавачів фінансових платіжних послуг (інформація щодо яких має наводитися в таблиці 6 цього пункту).

Якщо заявник / надавач фінансових платіжних послуг використовуватиме платіжні пристрої (наприклад, POS-термінали) стороннього еквайра або якщо ініціювання платіжної операції відбуватиметься за допомогою платіжного пристрою (наприклад, ПТКС) іншого надавача фінансових платіжних послуг, а заявник / надавач фінансових платіжних послуг лише завершуватиме цю платіжну операцію, то в такому випадку пункт 8 Інформаційної довідки не заповнюється.

Щодо забезпечення збереження коштів користувачів (пункт 9 Інформаційної довідки).

Пункт 9 Інформаційної довідки заповнюється заявником / надавачем фінансових платіжних послуг, який має намір набути / набув статусу платіжної установи, оператора поштового зв'язку, установи електронних грошей, філії іноземних платіжних установ / філії іноземної установи електронних грошей, фінансової установи, що має право на надання платіжних послуг (іншої фінансової установи).

Цей пункт має заповнюватися з урахуванням вимог статті 20 Закону, зважаючи на наміри заявника / надавача фінансових платіжних послуг щодо вибору способу забезпечення захисту і збереження коштів користувачів, а також заходи, які вживатимуться заявником / надавачем фінансових платіжних послуг для забезпечення захисту і збереження коштів користувачів.

Щодо надання опису системи управління кіберризиками та ризиками безпеки, пов'язаними з наданням фінансових платіжних послуг (пункт 10 Інформаційної довідки), та опису системи захисту інформації

заявника / надавача фінансових платіжних послуг (пункт 11 Інформаційної довідки).

Рекомендації щодо заповнення пунктів 10, 11 Інформаційної довідки будуть надані додатково та розміщені на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України окремим документом.

Щодо надання інформації щодо забезпечення безперервності діяльності заявника / надавача фінансових платіжних послуг (пункт 12 Інформаційної довідки).

Під час заповнення пункту 12 Інформаційної довідки потрібно врахувати вимоги щодо безперервності діяльності заявника, зокрема щодо організаційних та технічних заходів забезпечення безперервності діяльності, часу відновлення, здійснення / надання критичних послуг / операцій.

Пункт 12 Інформаційної довідки повинен містити інформацію щодо часу відновлення здійснення / надання критичних послуг / операцій.

Час відновлення, як правило, зазначається в годинах та/або днях.

Перелік законодавчих актів України та нормативно-правових актів Національного банку України, які потрібно використовувати під час заповнення Інформаційної довідки:

Закон України “Про платіжні послуги”;

Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”;

Інструкція про порядок організації касової роботи банками та проведення платіжних операцій надавачами платіжних послуг в Україні, затверджена постановою Правління Національного банку України від 25 серпня 2018 року № 103 (зі змінами);

Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків, затверджена постановою Правління Національного банку України від 29 липня 2022 року № 162 (зі змінами);

Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг, затверджена постановою Правління Національного банку України від 29 липня 2022 року № 163 (зі змінами);

Положення про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів, затверджене постановою Правління Національного банку України від 29 липня 2022 року № 164 (зі змінами);

Положення про порядок здійснення оверсайту платіжної інфраструктури в Україні, затверджене постановою Правління Національного банку України від 24 серпня 2022 року № 187;

Положення про випуск електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними, затверджене постановою Правління Національного банку України від 29 вересня 2022 року № 210 (зі змінами);

Положення про порядок здійснення авторизації діяльності надавачів фінансових платіжних послуг та обмежених платіжних послуг, затверджене постановою Правління Національного банку України від 07 жовтня 2022 року № 217 (зі змінами).